

Секція: Педагогічні науки

Пшемицька Євгенія Олександрівна

кандидат історичних наук,

старший викладач кафедри всесвітньої історії та археології

Донецький національний університет імені Василя Стуса

м. Вінниця, Україна

УКРАЇНСЬКІ ІСТОРИЧНІ YOUTUBE-КАНАЛИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ В ЗВО

У сучасному цифровому світі є необхідність регулярного перегляду методів та інструментів навчання. Серед освітніх трендів останніх 10 років: персоналізація навчання, гейміфікація, використання інтерактивних та цифрових інструментів. Із початком дистанційної освіти в Україні викладачі та методисти звернули увагу на перспективність та доцільність застосування також соціальних мереж в освітньому процесі. У той же час вивчення освітніх можливостей соціальних мереж як інструментів вивчення саме історії не знайшло достатнього висвітлення в наукових розробках.

Особливої уваги науковців заслуговує відеохостинг YouTube, матеріали якого активно використовується в сучасному освітньому процесі, належної уваги потребує вивчення перспективи використання в освіті саме україномовних історичних каналів. Дослідження даної теми сприятиме зверненню уваги на подальший розвиток якісного, саме україномовного, історичного контенту, боротьби з російськими наративами, міфами, фейками в інтернет-просторі.

Метою даного дослідження є дослідження українських історичних YouTube-каналів як інструментів вивчення історії в ЗВО.

Згідно результатів дослідження проведеного Київським міжнародним інститутом соціології з 3 до 26 травня 2022 року однією з найбільш

популярних в Україні мереж є відеохостинг YouTube, який займає друге місце серед усіх вікових категорій за використанням [5].

Мережа YouTube активно використовується під час навчального процесу в ЗВО. У результаті дослідження ми виділили наступні формати роботи, які стануть в нагоді під час вивчення історії: 1) використання вже готових матеріалів. Сьогодні в YouTube представлені наукові, науково-популярні історичні канали, які пропонують лекції, огляди, практичні уроки, наприклад, пов’язані з особливостями проведення розкопок на каналі присвяченому археології Wild Fox [1]. Станом на грудень 2022 року, за нашими підрахунками, діє 105 україномовних історичних каналів, серед яких найбільш популярні, за кількістю підписників та середньою кількістю переглядів: «ім. Г.Г. Шевченко» [2], «Історія без міфів» [3], «Олександр Алфьоров» [8]. Крім того, історичні теми піднімаються на каналах присвячених культурі, гуманітарним дисциплінам, науці загалом [9;10]; 2) дослідження матеріалів, які виступають окремим самостійним джерелом: хроніки, спогади тощо. Наприклад, розміщених на каналі «Музею Голодомору» [6]. Викладач може залучати джерела для доповнення лекцій, пропонувати провести аналіз джерел студентській аудиторії; 3) аналіз контенту, матеріалів викладачем та /або студентами; 4) підготовка та ведення власного каналу. Безумовно створення та тим паче повноцінне ведення власного каналу вимагає певної підготовки, знань, часу та ресурсів, у той же час, створення пробного матеріалу, контенту надасть студентам можливість опрацювати різноманітні ресурси, розвинути цифрові навички. Викладач також може самостійно створити відеоконтент, власний канал, як із повноцінними лекціями так і короткими інструктажами, описами тощо. Сьогодні в допомогу освітянам діють ряд платформ, курсів для розробки власних відео та каналів [7; 12].

Відеохостинг YouTube, як освітній інструмент надає широкі можливості для розвитку творчості, дозволяє студентам здійснювати

активний пошук матеріалу, створювати списки відтворення та упорядковувати власні відео матеріали, проявляти креативність у налаштуванні власного каналу, спонукає до розвитку навичок аналізу. Використання відео заохочує аудиторію розвивати навички ефективної самостійної роботи з матеріалом, адже студент має працювати з відео доки не зрозуміє його сутність і головні аспекти; відеохостинг сприяє кращому розумінню і засвоєнню складних концепцій. Загалом соціальні мережі ламають психологічні бар’єри, розвивають навички та вміння роботи в командах. За результатами дослідження проведеного в Греції у 2020 р., саме YouTube сприймається як неформальне освітнє середовище, платформа для онлайн-освіти, і найбільше розвиває цифрові навички [11, с. 3; 13, с. 7-8].

Важливо розуміти й негативні аспекти, ризики та складнощі з якими можуть зіткнутись як викладачі так і студенти під час використання YouTube як освітнього інструменту. У першу чергу, це помилки, неточності, сфальсифіковані факти, які можуть зустрітись в мережі. Викладач повинен перевіряти матеріали, які подає на заняттях та закликати студентів уважно ставитись до інформації, яку вони знаходять та використовують. Важливо не перенасичувати заняття соціальними мережами, розуміти використання такого роду інструментів для конкретного предмету чи теми. Наприклад, історичну політику, цікаво та корисно досліджувати за каналами та сторінками у соцмережах різних організацій, але під час вивчення теми суто теоретичного характеру візуальний контент може відволікати, завадити засвоєнню матеріалу, може спостерігатись поверхневе сприйняття великого об’єму інформації [4, с. 5–6]. Викладач також має надати студентам чіткі критерії оцінювання каналів, на історичну тематику, роз’яснити, що створення якісного контенту вимагає приділення уваги як формі так і змісту.

Отже, відеохостинг YouTube вже активно залучається в освітньому процесі вищої школи й має широкі можливості та перспективи для подальшого використання як інструменту для вивчення історії. Особливу

увагу заслуговують україномовні YouTube канали, які популяризують історію, борються з історичними міфами, фейками, фальсифікаціями. При умові мінімізації всіх ризиків, свідомого, відповідального використання YouTube, можна збагати освітній процес додатковими матеріалами, емоційно залучити студентів, надати їм можливість проявити творчість, креативність, розвинути цифрові навички.

Література

1. Археологія: флотація та промивання. URL:
https://www.youtube.com/watch?v=RWoYd7_uH6c
2. YouTube канал імені Т.Г. Шевченка. URL:
<https://www.youtube.com/channel/UC1Q2MLy0DEswY-1ZheTcYig/about>
3. Історія без міфів. URL:
<https://www.youtube.com/channel/UCXx3yVx9paWJ-BLZVqQ8CRQ>
4. Майнаєв Ф. Я. Використання соціальних мереж у on-line-навчанні. *Innovative solutions in modern science*. 2016. №2 (2). С. 1–9.
5. Медіаспоживання українців в умовах повномасштабної війни. Опитування ОПОРИ. URL:
https://www.opora.ua/report/polit_ad/24068-mediaspozhyvannia-ukrayintsiv-v-umovakh-povnomasshtabnoyi-viini-opituvannia-opori
6. Музей Голодомору. URL:
<https://www.youtube.com/channel/UCTPix5Cm4KsqKpcaTROQoUw>
7. Навчальне відео: створюємо, редагуємо, розміщуємо. URL:
<https://ceit.ucu.edu.ua/navchalne-video-stvoryuyemo-redaguuyemo-rozmishhuuyemo/>
8. YouTube канал «Олександр Алфьоров». URL:
https://www.youtube.com/channel/UCcctR-4JHKfMji_tNVPp62w
9. Твоя Підпільна Гуманітарка. URL:
https://www.youtube.com/channel/UCvDZ4ZSgzSt0rGgQpFV_r-A/videos

- 10.Цікава наука. URL:<https://www.youtube.com/@cikavanauka>
- 11.Четверикова Т.Г., Клехо О.В. Системи створення та використання відеоконтенту для реалізації дистанційного навчання. Комп’ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво. 2022. №8. С. 1–6.
- 12.Як створити масовий відкритий онлайн-курс. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/Prometheus/MOOC101/2016_T1/about
- 13.Perifanou M., Tzafilkou K., Economides A.A. The Role of Instagram, Facebook, and YouTube Frequency of Use in University Students’ Digital Skills Components. *Education Sciences*. 2021. № 11. P. 1–14.